
درسنامه سالمندشناسی و طب سالمندی (براکله‌رست)

سالمندشناسی روانی و اجتماعی

مترجمان:

دکتر محمدحسین کاوه

دکترای تخصصی ارتقاء سلامت و عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز

دکتر عبدالرحیم اسداللهی

دکترای تخصصی سالمندان، عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز

دکتر مسعود کریمی

دکترای تخصصی ارتقاء سلامت و عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز

دکتر مهین نظری

دکترای تخصصی ارتقاء سلامت و عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز

دکتر لیلا قهرمانی

دکترای تخصصی ارتقاء سلامت و عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز

دکتر اکرم فرهادی

دکترای تخصصی سالمندشناسی، عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

طاهره سکوت

کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، مدیر کلینیک سالمندان سروش

سرشناسه

: فیلیت، هوارد، ۱۹۴۸-م. / Fillit, Howard, ۱۹۴۸-

عنوان و نام پدیدآور

: درسنامه سالمندشناسی و طب سالمندی (براکلهرست): سالمندشناسی روانی و اجتماعی / ویراستاران هوارد فیلیت، کنت راکوود، جان یانگ؛ مترجمان محمدحسین کاوه ... (و دیگران).

مشخصات نشر

: تهران: رویان پژوه، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری

: ۱۸۸ ص.

شابک

: ۹۷۸-۶۰۰-۴۰۸-۹۴۰-۱

وضعیت فهرست نویسی

: فلیپا

یادداشت

: کتاب حاضر ترجمه بخشی از کتاب "Brocklehurst's textbook of geriatric medicine and gerontology, 8th ed, [2017] است.

یادداشت

: مترجمان محمدحسین کاوه، عبدالرحیم اسداللهی، مسعود کریمی، مهین نظری، لیلا قهرمانی، اکرم فرهادی، طاهره سکوت.

موضوع

: پزشکی سالمندان/

پیرشناسی/

Geriatrics/ Gerontology/

شناسه افزوده

: راکوود، کنت / Rockwood, Kenneth

شناسه افزوده

: یانگ، جان، ۱۹۵۳-م. / Young, John, ۱۹۵۳-

شناسه افزوده

: کاوه، محمدحسین، ۱۳۴۵-، مترجم

رده بندی کنگره

: RC۹۵۲

رده بندی دیویی

: ۶۱۸/۹۷

شماره کتابشناسی ملی

: ۸۶۵۸۲۷۷

درسنامه سالمندشناسی و طب سالمندی (براکلهرست)

سالمندشناسی روانی و اجتماعی

مترجمان: دکتر محمدحسین کاوه، دکتر عبدالرحیم اسداللهی، دکتر مسعود کریمی، دکتر مهین نظری

دکتر لیلا قهرمانی، دکتر اکرم فرهادی، طاهره سکوت

ناشر: رویان پژوه

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰

صفحه آرا: مصطفی ابدان

طراح جلد: عابدین بخت آبنوس

چاپ و صحافی: خاطره

قطع و تعداد صفحات: وزیری - ۱۸۸

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

بها: ۹۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۰۸-۹۴۰-۱

کلیه حقوق مادی و معنوی اثر متعلق به ناشر است و هرگونه تکثیر، بازنویسی، خلاصه‌برداری و یا برداشت به هر نحوی بدون اجازه کتبی از ناشر مجاز نبوده و منجر به پیگرد قانونی می‌باشد.

دفتر نشر و نمایشگاه دائمی: تهران، خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و منیری جاوید (روبروی دبیرخانه دانشگاه تهران)

تلفن: ۶۶۴۸۶۳۷۳ - ۶۶۹۷۰۷۴۰

ساختمان کتاب‌های جیبی، طبقه سوم

www. RPub. ir

فهرست

پیشگفتار مترجمان.....	۷
بخش ۴: سالمندشناسی روانی و اجتماعی.....	۱۱
فصل ۲۸: سالمندی شناختی طبیعی.....	۱۳
فصل ۲۹: سالمندشناسی اجتماعی.....	۳۵
فصل ۳۰: آسیب پذیری اجتماعی در سالمندان.....	۴۹
فصل ۳۱: شخصیت و خود در دوره سالمندی: تنوع و چالش های سلامت.....	۷۳
فصل ۳۲: سالمندی پویا.....	۹۱
منابع و مآخذ.....	۱۰۷
فهرست کتب تالیفی-ترجمه ای.....	۱۷۷
واژه یاب.....	۱۸۱

پیشگفتار مترجمان

پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد که سرعت افزایش جمعیت سالمندان از سرعت رشد طبیعی جمعیت پیشی می‌گیرد. تعداد سالمندان بالای ۶۵ سال از تعداد کودکان زیر ۵ سال بیشتر شده و تا سال ۲۰۵۰ نیز جمعیت سالمند از جمعیت زیر ۱۴ سال پیشی خواهد گرفت (۲۱ درصد) که این امر نشان دهنده افزایش روزافزون مسئولیت ما در قبال قشر سالمند است. چرا که از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۱ حدود ۶۰ درصد سالمندان دنیا در کشورهای در حال توسعه مانند ایران بوده‌اند که این رقم در سال ۲۰۵۰ به ۸۰ درصد می‌رسد.

بر اساس سرشماری سال ۱۳۷۵ در ایران جمعیت بالای ۶۰ سال در کشور ۶/۶ درصد کل جمعیت بوده است. در سال ۱۳۷۹ این رقم به ۷/۸ درصد و در سال ۱۳۸۵ به ۸/۴ درصد رسید و برآورد می‌شود که در سال ۱۴۰۰ بیش از ۱۳ درصد جمعیت کشور بالای ۶۰ سال سن یعنی ۸/۵ میلیون نفر و در سال ۲۰۵۰ به رشد ۲۶ درصدی (۱۸/۵ میلیون سالمند) برسد. این گونه رشد جمعیت برای کشور توسعه یافته‌ای مانند سوئیس نیازمند گذار ۵۵ ساله است. در حالیکه برای کشور در حال توسعه‌ای مانند ایران در ظرف ۱۰ سال (۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵) رخ داده است. این مسئله جمعیت شناختی و متقابلاً مسئله جامعه شناختی - بهداشتی در کشورهای توسعه یافته جهان مانند ایران آنچنان حائز اهمیت است که سازمان جهانی بهداشت را ترغیب به نامگذاری سال ۲۰۱۲ به سال "زندگی سالم و طول عمر بیشتر" کرد و این مسئله رشد اپیدمیک جمعیت غیرمولد سالمندی به "سونامی خاموش در ایران" تعریف شده است.

از گذشته تا امروز جمعیت ایران نیز همگام با جمعیت جهان رو به سوی سالمندی می‌رود. آمار و ارقام حاصل از سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن نشان می‌دهد که تعداد جمعیت سالمند ایران در دهه‌های اخیر در حال افزایش بوده است. نسبت جمعیت سالمند کشور طی سال‌های ۱۳۳۵ تا ۱۳۸۵ از آهنگ یکنواختی برخوردار نبوده است. تعداد جمعیت سالمند ایران (ستین ۶۰ ساله و بیشتر) از ۱۱۷۳۶۷۹ نفر در سال ۱۳۳۵، به ۵۱۲۱۰۳۸ نفر در سال ۱۳۸۵ و در سال ۱۳۹۰ به ۸/۲ درصد جمعیت کل کشور رسید. به عبارت دیگر، جمعیت سالمند کشور در دوره ۵۰ ساله مورد بحث ۴/۴ برابر شد؛ در حالی که جمعیت کل کشور در همین دوره ۳/۷ برابر شد. بدیهی است که از جمله عوامل مؤثر در افزایش جمعیت سالمند کشور در سال ۱۳۹۰ افزایش امید به زندگی و کاهش سطح باروری در دو دهه اخیر بوده است. جمعیت سالمندان

مرد بین سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ در اکثر استان‌ها بیشتر از زنان سالمند بوده است. اما در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۰ تعداد زنان سالمند در تمام استان‌ها بیشتر از مردان سالمند خواهد بود که حاکی از زنانه شدن جمعیت سالمند در سال‌های آتی است. پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد که تا سال ۱۴۰۴ بیش از ۱۳ درصد و تا سال ۱۴۳۰ بین ۲۱ تا ۲۵ درصد جمعیت ایران را سالمندان تشکیل خواهند داد.

توضیح اینکه چنین وضعیتی در کل جهان نیز پیش‌آمد به‌گونه‌ای که بین سال‌های ۱۹۵۰ و ۲۰۰۵ جمعیت سالمند جهان ۳/۶ برابر شد اما در ایران شدت آن بیشتر از سطح جهانی (۴/۸ برابر) بود. بدیهی است که این امر نتیجه کاهش مرگ‌ومیر بود و منجر شد تا امید به زندگی در بدو تولد از حدود ۴۷ سال در سال ۱۳۴۵ به ۷۸ سال در سال ۱۳۹۵ برسد. به‌طور یقین عوامل متعددی در افزایش جمعیت سالمند کشور دخیل بوده‌اند که از جمله آنها می‌توان به: تغییرات اعمال شده در سیاست‌های کنترل جمعیت پس از پیروزی انقلاب اسلامی و اجرای سیاست‌های تشویق مولود اشاره کرد. در سال ۱۳۶۵ دولت متوجه بار سنگینی افزایش جمعیت شد و به فکر احیای سیاست قدیمی کنترل جمعیت (که نخستین بار در دهه ۱۳۵۵-۱۳۴۵ به‌طور رسمی اجرا شد و نتیجه آن کاهش رشد طبیعی جمعیت در نقاط شهری بود) افتاد و در خرداد ۱۳۶۷، سیاست تحدید مولود را اعلام کرد و متعاقب آن برنامه‌های تنظیم خانواده را به مرحله اجرا درآورد.

با موفقیت اجرای سیاست‌های تنظیم خانواده روند باروری در دهه ۱۳۷۵-۱۳۶۵ تنزل چشمگیری یافت به‌گونه‌ای که کاهش تعداد مولود (به همراه کاهش تعداد مرگ‌ومیر و افزایش امید به زندگی) رشد سالانه جمعیت کشور را، از ۳/۹ درصد در دهه ۱۳۶۵-۱۳۵۵، به ۱/۹۶ درصد در دهه ۱۳۷۵-۱۳۶۵ و ۱/۶۲ درصد در دهه ۱۳۸۵-۱۳۷۵ رسانید. کاهش میزان باروری کل نیز در این دوران قابل ملاحظه بود، بدین ترتیب که میزان باروری کل در سال ۱۳۶۵ از ۶/۴ فرزند به ۳ فرزند در سال ۱۳۷۵ و ۲ فرزند در سال ۱۳۸۵ کاهش یافت. با توجه به آنچه در تعریف سالمندی جمعیت آمد می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که در ایران سالمندی جمعیت در شرف شروع شدن است. بطوریکه در سال ۱۳۸۵، نسبت جمعیت سالمندان ایرانی (۶۵ ساله و بیشتر) ۸/۴ درصد بوده است. رشد جمعیت سالمندی همسو با گسترش مسائل سالمندان نیز خواهد بود. این گستره نه تنها حوزه بهداشت و درمان آنها را متأثر نموده؛ بلکه جنبه‌های اجتماعی، روانی، فرهنگی و حقوقی مسائل و مشکلات سالمندان را نیز در محور توجه قرار می‌دهد.

در فصل چهارم از بخش اول کتاب دورنامه براکلهرست با عنوان "سالمندشناسی اجتماعی و روانی" نویسندگان در قالب ۵ فصل منسجم به بحث چالش‌های اجتماعی و روانشناختی در دوره سالمندی پرداخته‌اند. این بخش مهم شامل زیرفصل‌هایی با عناوین: ۲۸. سالمندی شناختی و طبیعی، ۲۹. سالمندشناسی اجتماعی، ۳۰. آسیب‌پذیری اجتماعی در سالمندان، ۳۱. شخصیت و خود در دوره سالمندی؛ تنوع و چالش‌های سلامت و ۳۲. سالمندی پویا است.